

ՊՐ. ՄԵՍՐՈՊ Յ. ՍԷԹ

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՍՏԻՃԱՆԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ

Կալկաթայի Տճի Սրնտեյ Սրեյրսմեն օրաթերթին 1939 Հոկտ. 30 Թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ ծանօթութիւնը:

«Պր. Մեսրոպ Յ. Սէթ» (Մարտարն փողոց, Կալկաթա) պատուոյ աստիճանի մը բարձրացաւ, անուանուելով Թղթակից Անդամ և Ուսուցիչ Թեհրանի «Ասիական Ակադեմիոյ»: Սոյն պատիւը Պր. Սէթի շնորհուեցաւ ի գնահատութիւն իր կատարած ծառայութիւններուն ի նպաստ պատմական և հնագիտական ուսմանց և հետազոտութեանց՝ շուրջ կէս դարու շրջանի մը ընթացքին:

«Ասիական Ակադեմիան» Պարսկաստանի Ասիական Ընկերութիւն մ'է, որուն իբր անդամ դրուած են սոյն երկրին բոլոր մտաւորական անձինքը: Տոբթ. Ռէպինտորանաթ Թակոր սոյն գիտական մարմնոյն իբր պատու-ընկալ անդամ ընտրուած է քանի մը տարիներ առաջ իր Թէհրանի մէջ կատարած այցելութեան պահուն»:

Նոյն Թերթին յաջորդ Թիւին մէջ (Հոկտ. 31) կը կարդանք նաեւ հետեւեալը.

«Ստուգել Պր. Սէթ արժանի է այս պատուոյն, գնահատելի ծառայութիւններ մատուցած ըլլալով Հայ պատմութեան և Մշակոյթի ուսման, անոնց բազմաթիւ Թերթի մասերը լրացնելով: Այսպիսի ասպարէզի մէջ աշխատող անձ մը՝ որ Կալկաթայի մէջ հաստատած է իր բնակութիւնը, բնականաբար շատ մը դժուարութեանց պիտի հանդիպէր: Սոյն դժուարութիւնները սակայն բնաւ չընկրկեցին զինքը որ, երկար տարիներու կորովալիւր ջանքերով, հետապնդեց իր խուզարկութիւնները՝ յօգուտ աշխարհիս բոլոր գիտնականներուն: Տճի Սրեյրսմեն հաճոյքով կը ծանուցանէ զայս իր ընթերցողներուն, նկատելով որ Պր. Սէթ մեծապէս նպաստած է օրաթերթիս, անոր սխանակները լեցնելով իր բազմաթիւ ու Թանկագին յօդուածներով»:

Սոյն գնահատական տողերուն կը միացնէ Խմբագրութիւնս իր ամենաջերմ խնդակցութիւնը աղնիւ բարեկամ Պրն. Մեսրովք Յ. Սէթի, մաղթելով որ իր յոգնաշան աքնութիւններն և Հայ գրի ու պատմութեան համար տուած Թանկագին հրատարակութիւնները միշտ յաջողութեամբ պսակեն իր վաստակաւոր մշակի արժանաւոր ճակատը:

ԽՄԲ. «ԲԱՋՄԱՎԵՊ»

ՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՄԵՆ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊՍ.Ի ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԲԻ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՀԱՅՈՅ

Տարւոյս Փետրուար 10-ի արշալոյսին երբ սուգի կը մտնէր գրեթէ ամբողջ աշխարհ Պիոս ԺԱ Ս. Քահանայապետին մահուան լուրին վրայ, նոյն օրը երեկոյեան ժամը 4-ին կը պատահէր նաեւ յեղակարծ սգալի մահը Թորգոմ Ս. Պատրիարքի:

Ամեն. հանգուցեալը ծնած էր Պարտիզակ, 1874 Սեպտեմբեր 14ին: Յետ երկար տարիներ աշակերտելու Դուրեան Ս.ին, 1890-ին Արմաշու վանքը կը մտնէր եկեղեցական կոչման նուիրուելու՝ Օրմանեանի տեսչութեան շրջանին, եւ վեց տարի վերջ՝ 1896-ին կը ձեռնադրուէր քահանայ:

Յաջորդող տասնեակ տարիներուն մէջ Ս.ը կը վարէր ուսուցչական – վանական պաշտօններ մինչեւ փոխ – վանահայրութեան բարձրանալով: 1907ին է որ կը սկսի իր հովուական պաշտօնը՝ ընտրուելով Սեբաստիոյ առաջնորդ եւ է որ կը սկսի իր հովուական պաշտօնը՝ ընտրուելով Սեբաստիոյ առաջնորդ երեք տարի վերջ՝ 1910ին եպիսկոպոս ձեռնադրուելով Իզմիրեան Կաթողիկոսէն: 1913ին զինքը Կ. Պոլիս կը գտնենք քահանայական պաշտօնով՝ հրաժարած կոստէն: 1913ին զինքը Կ. Պոլիս կը գտնենք քահանայական պաշտօնով՝ հրաժարած կոստէն: 1913ին զինքը Կ. Պոլիս կը գտնենք քահանայական պաշտօնով՝ հրաժարած կոստէն: 1913ին զինքը Կ. Պոլիս կը գտնենք քահանայական պաշտօնով՝ հրաժարած կոստէն:

Սեմ ալ այս տողերն արձանագրած պահուն ի յաւերժ յիշատակ հանգուցեալին, կը մաղթենք յաւիտեական հանգիստ իր հոգւոյն եւ երկնային մխիթարութիւն սգաւոր Միաբանութեան Ս. Յակոբեանց վանքին:

***

Որքան որ վաղախա եղաւ անոր մահը՝ 65 տարեկանին, սակայն հարկ է խոստովանիլ թէ իսկապէս բեղուն եղաւ կեանքը եկեղեցական-վարչական, կազմակերպական եւ հոսկ գրական-քեմական տեսակետներով. եւ այդ իսկ է որ զինքն աւելի կը մեծցնէ եւ կը խորացնէ իր կորուստի սուգը:

Վարչականին համար կը բաւէ նկատել տպարարութիւնը վայրերուն՝ ուր պաշտօնավարեց նա եւ մասնաւորապէս ցայտուն ապացոյց է իր ընտրութիւնը իբրեւ Պատրիարք Հայ Երուսաղէմի, այնպիսի շրջանի մը մէջ որ իսկապէս մտահոգիչ էր՝ յատկապէս տնտեսական ու կամակերպական տեսակետով:

Մինչ Դուրեան Ս. գրչի փառք միայն գիտցած էր թողուլ իր ետեւէն, ողբ. Թորգոմ Պատրիարք գիտցաւ ըմբռնել կացութեան ծանրութիւնը եւ Պաշտօնին ղեկը ձեռք առնելուն՝ նախ ջանաց կազմակերպել եւ ներդաշնակել ներքին ուժերը, ձեռնարկել կարեւոր միջոցներու, անձնական խոհականութեան եւ խորագիտութեան օժանդակ ունենալով նաեւ արտաքին ուժեր եւ աջակցութիւն. այդպէս էր որ զարկ տուաւ նոր գործունէութեան մը տնտեսական բարոյութեան եւ անոր հետ միասին Ս. Յակոբի եւ դուրսն եղած կրթական գործին:

Թորգոմ Սրբազան Հայ Երուսաղէմի Պատրիարքութենէն գաւա կերպով մը էջմիածնի փողն ու պատգամն եղաւ, թէ՛ նախապէս իր կատարած կրկին նուիրակութիւններովը Երուսաղի եւ Ասիոյ ցրիւ եկած Հայ գաղութներուն եւ թէ վերջերս կատարած իր այն յատուկ եւ փափուկ դերով, երբ այլեւս